

DOBRE PRAKTYKI WODNE

POWIATU MIĘDZYRZECKIEGO

SIĘC NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”
Brozura opracowana na zlecenie Lubuskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Kalsku. Operacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Wsi.

LUBUSKI OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO W KALSKU
Kalsk 91, 66-100 Sulechów
sekretariat: 68 385 20 91 (301), fax 68 385 28 68
e-mail: sekretariat@lodr.pl

Opracowanie: mgr inż. Agata Pilecka oraz
źródła własne powiatu

Zdjęcia: źródła własne powiatu

Skład i druk: APRINT.com.pl

Nakład: 500 egz.

Broszura wydrukowana w zakresie operacji pn. *Lokalne Partnerstwo Wodne* realizowanej w ramach planu operacyjnego KSOW 2020-2021, w ramach Schematu II Pomocy Technicznej „Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 – Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

POWIAT MIĘDZYRZECKI

SZANOWNI PAŃSTWO,

Współczesne polskie rolnictwo idąc z duchem czasu poszukuje innowacyjnych kierunków rozwoju. Rozwój najczęściej oznacza odkrywanie i wdrażanie nowych rozwiązań technologicznych. Coraz częściej pojawiające się susze stanowią zagrożenie dla konkurencyjności naszych produktów na światowych rynkach zbytu. Przygotowanie polskiego rolnictwa na postępujące zmiany klimatyczne jest zadaniem niezwykle potrzebnym i wymagającym zaangażowania nie tylko administracji wszystkich szczebli, ale przede wszystkim samych użytkowników wód, których decyzje bezpośrednio wpływają na ilość i jakość wody, w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Zachęcamy Państwa do zapoznania się z niniejszą broszurą, przedstawiającą dobre praktyki wodne powiatu międzyrzeckiego, gdzie uwzględniono prawidłowe działania i rozwiązania w temacie racjonalnego korzystania z zasobów wodnych.

Jednocześnie informujemy, że Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku wychodząc naprzeciw potrzebom rolników, wspiera innowacje w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie, na obszarach wiejskich i w gospodarce zasobami wodnymi. Wsparcie w tej ostatniej dziedzinie polega na pomocy zainteresowanym podmiotom w tworzeniu Lokalnych Partnerstw ds. Wody oraz ubieganiu się o pozyskiwanie funduszy z Unii Europejskiej. Działania te realizuje zespół SIR w ramach dwuletnich planów operacyjnych KSOW.

Lubuski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Kalsku organizuje szkolenia, konferencje oraz spotkania poświęcone inicjatywom w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Ponadto w bogatej ofercie usług świadczonych przez LODR znajdziecie Państwo również:

- Doradztwo technologiczne
- Pomoc w wypełnianiu dokumentacji służącej pozyskaniu środków z funduszy unijnych
- Pomoc w wypełnianiu wymogu prowadzenia rachunkowości w wybranych działaniach PROW
- Analizy laboratoryjne
- Bogatą ofertę szkoleniową
- Wynajem sal konferencyjnych i usługi hotelowe.

Bieżące wiadomości na temat działalności, jak również wiele innych informacji dotyczących rolnictwa, znajdziecie Państwo w wydawanym przez nas miesięczniku Lubuskie Aktualności Rolnicze oraz stronie www.lodr.pl

DOBRE PRAKTYKI WODNE

Coraz częściej pojawiające się susze stanowią zagrożenie dla konkurencyjności naszych produktów na światowych rynkach zbytu. Przygotowanie polskiego rolnictwa na postępujące zmiany klimatyczne jest zadaniem niezwykle potrzebnym i wymagającym zaangażowania nie tylko administracji wszystkich szczebli, ale przede wszystkim samych użytkowników wód, których decyzje bezpośrednio wpływają na ilość i jakość wody w rolnictwie i na obszarach wiejskich. W dobie zachodzących zmian klimatycznych, problem dostępu do wody, w szczególności do wody czystej, będzie się nasilał (mniejsza suma opadów, wysychanie cieków).

Dlatego w celu zintensyfikowania działań w zakresie szeroko pojętej racjonalnej gospodarki wodą, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi (MRiRW) we współpracy z jednostkami doradztwa rolniczego, tj. Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (CDR) i ośrodkami doradztwa rolniczego (ODR), przystąpiło do utworzenia w każdym województwie, najpierw pilotażowych, następnie po prostu już Lokalnych Partnerstw ds. Wody. Program pilotażowy prowadzono od maja 2020 r. do grudnia 2020 r. W województwie lubuskim pilotażem objęty został powiat świebodziński. Od stycznia 2021 r. Lokalne Partnerstwa Wodne zaczęły obejmować kolejne pięć powiatów naszego województwa. Według założeń, do końca 2022 r. partnerstw powinny zostać związane w każdym lubuskim powiecie.

CZYM JEST LOKALNE PARTNERSTWO WODNE (LPW)?

Lokalne Partnerstwo Wodne (LPW) to dobrowolne, nieformalne zrzeszenie osób/podmiotów, które są zainteresowane lub zaangażowane w gospodarowanie wodą na danym obszarze. Inicjatywę w zakresie tworzenia partnerstw wodnych na terenie powiatu podjęły ośrodki doradztwa rolniczego, w ramach których zostali powołani lokalni koordynatorzy ds. LPW. Forma prawna funkcjonowania LPW jest dowolna i zależna od potrzeb, może to być np. forma listu intencyjnego.

JAKI JEST CEL FUNKCJONOWANIA LPW?

Głównym celem funkcjonowania LPW jest poprawa gospodarki wodnej na terenie powiatu poprzez:

- ⊙ aktywizowanie społeczności lokalnych i umacnianie współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami,
- ⊙ diagnoza sytuacji w zakresie zarządzania zasobami wody pod kątem potrzeb rolnictwa i mieszkańców obszarów wiejskich,
- ⊙ wypracowanie wspólnych rozwiązań na rzecz poprawy szeroko pojętej gospodarki wodnej w rolnictwie i na obszarach wiejskich oraz współdecydowanie o tym co dzieje się na danym terenie,
- ⊙ opiniowanie i wypracowanie planów inwestycyjnych związanych z wodą pod kątem bezpieczeństwa i potrzeb mieszkańców jak i zabezpieczenia celów produkcyjnych i ochrony środowiska,
- ⊙ działania promocyjne i edukacyjne wśród mieszkańców na rzecz racjonalnej gospodarki wodą.

POWIAT MIĘDZYRZECKI:

- Międzyrzecz (gmina miejsko-wiejska)
- Skwierzyna (gmina miejsko-wiejska)
- Trzciel (gmina miejsko-wiejska)
- Bledzew (gmina wiejska)
- Przytoczna (gmina wiejska)
- Pszczew (gmina wiejska)

INFORMACJE O POWIECIE

Powiat międzyrzecki – powiat w Polsce (województwo lubuskie), utworzony 10 sierpnia 1998 w ramach reformy administracyjnej i formalnie funkcjonujący od 1 stycznia 1999. Jego siedzibą jest miasto Międzyrzecz.

- ◆ **Powierzchnia:** 1388 km²
- ◆ **Liczba ludności:** 58249 (2017) GUS Polska
- ◆ **Województwo:** Lubuskie
- ◆ **Stolica:** Międzyrzecz
- ◆ **W skład powiatu wchodzi:**
  - gminy miejsko-wiejskie: Międzyrzecz, Skwierzyna, Trzciel
  - gminy wiejskie: Bledzew, Przytoczna, Pszczew
  - miasta: Międzyrzecz, Skwierzyna, Trzciel, Lubiszyn, Santok

ZASOBY WODNE POWIATU MIĘDZYRZECKIEGO

Wody podziemne w powiecie związane są głównie z czwartorzędowym piętrem wodonośnym. Na wschodzie powiatu, a dokładnie na granicy gminy Pszczew i Przytoczna znajduje się niewielki fragment nieudokumentowanego Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP nr 146 – Subzbiornik Jez. Bytyńskie – Wronki – Trzciel. Powierzchnia zbiornika to około 750 km², a głębokość 130 m .

Szacunkowe zasoby wód podziemnych w GZWP wynoszą 20,0 tys. m³/dobę. Część gminy Trzciel położona jest w zasięgu GZWP nr 144 Dolina Kopalna Wielkopolska. Powierzchnia zbiornika wynosi ok. 4000 km², średnia głębokość to 20-60 m, natomiast szacunkowe zasoby wody ok. 480 tys. m³/dobę

Jeżeli chodzi o wody płynące, to powiat Międzyrzecki posiada dobrze rozwiniętą sieć hydrograficzną. Główne ciek powiatu międzyrzeckiego to Warta, Obra – lewy dopływ Warty i Paklica – lewy dopływ Obry. Wykaz cieków przepływających przez powiat międzyrzecki przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Nazwa ciek	Długość ogólna	16	Kanał	3,03
1	Warta	43,49	17	Kanał	4,88
2	Paklica	13,22	18	Struga	18,26
3	Obra	80,00	19	Struga	12,04
4	Mała Obra	6,43	20	Kanał	8,60
5	Gniła Obra	6,33	21	Kanał	5,00
6	Struga Wrońska	8,83	22	Kanał	3,30
7	Kanał Dłusko	3,16	23	Kanał	9,70
8	Kanał Białe Łąki	10,93	24	Struga	13,72
9	Kanał	5,15	25	Kanał	7,44
10	Kanał	4,40	26	Kanał	10,80
11	Kanał	5,42	27	Kanał	4,30
12	Kanał	5,98	28	Kanał	4,64
13	Kanał	1,28	29	Struga	15,59
14	Kanał	15,54	30	Kanał	6,70
15	Kanał	12,87	31	Kanał	6,54

Do największych jezior powiatu należą: Lubikowskie, Chłop, Wielkie Obrzańskie , Szarcz, Lutol, Głębokie, Bukowieckie, Długie, Konin, Chycina, Wędomierz, Pszczewskie, Rokitno.

Polska należy do Państw, które posiadają jedno z najmniejszych zasobów wody pitnej na świecie. W związku z tym Gminy oraz przedsiębiorstwa zajmujące się gospodarowaniem wodami powinny wdrażać systemy minimalizujące zużycie i straty wody.

Na terenie Gminy Przytoczna funkcjonuje przedsiębiorstwo wodno-kanalizacyjne Wokamid Sp. z o.o., które zajmuje się zbiorowym zaopatrzeniem ludności w wodę i zbiorowym odprowadzaniem ścieków. Na przełomie ostatnich lat spółka wykonała szereg inwestycji wpływających na poprawę efektywności dystrybucji wód podziemnych po uzdatnieniu. Do kluczowych inwestycji należą:

Jezioro Głębokie w Międzyrzeczu

MONITORING SIECI WODOCIĄGOWYCH

Przedsiębiorstwo działa zgodnie z mottem „Jeżeli czegoś nie zmierzymy, nie możemy tym zarządzać”. W związku z tym, Wokamid sp. z o.o. wdrożył system monitoringu sieci, za pomocą którego w sposób ciągły analizuje przepływ wody w sieci dystrybucyjnej. W ciągu ostatnich sześciu lat sukcesywnie firma rozwija system monitorowania dystrybucji wody, a w 2021 r. objęto monitoringiem ostatnie dwie stacje wodociągowe znajdujące się na terenie Gminy Przytoczna. System oparty jest na rejestratorach danych, które za pośrednictwem sieci komórkowej GSM przesyłają na bieżąco informacje o produkcji oraz charakterystyce rozbioru wody na terenie Gminy. Analiza danych opiera się głównie na obserwacji nocnych przepływów oraz ich stosunku do średniodobowych rozbiorów wody, co skutkuje natychmiastowym wykrywaniem awarii, jak również nielegalnych poborów wody z hydrantów. W przypadku, gdy analiza danych wskazuje wycieki, a nie ujawniają się one na powierzchni, przedsiębiorstwo zleca ich zlokalizowanie firmie zewnętrznej posiadającej urządzenia i doświadczenie do wykrywania wycieków w gruncie. Dzięki monitoringowi w pierwszych latach jego funkcjonowania, przedsiębiorstwo czterokrotnie zmniejszyło straty wody związane z wyciekami na sieci wodociągowej, które istniały przez wiele miesięcy lub lat.

System monitorowania sieci wodociągowych”

WYMIANA URZĄDZEŃ POMIAROWYCH

Wokamid Sp. z o.o. uczestniczył wraz z innymi przedsiębiorstwami wodociągowymi z województwa lubuskiego w projekcie o nazwie „Rozwój społeczeństwa informacyjnego poprzez wdrożenie kompleksowego systemu e-usług dla ludności świadczonych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne na terenie 9 powiatów województwa lubuskiego: krośnieńskiego, międzyrzeckiego, nowosolskiego, ślubickiego, wschowskiego, zielonogórskiego, żagańskiego i żarskiego”. W ramach projektu wymieniono urządzenia pomiarowe u odbiorców usług na terenie Gminy Przytoczna. Zastosowano nowoczesne urządzenia najwyższej jakości metrologicznej co skutkowało zwiększeniem rejestracji pobieranej wody o 15 % w stosunku do poprzednich urządzeń pomiarowych. Efekt ekologiczny został osiągnięty, gdyż poprzednio stosowane wodomierze posiadające zbyt wysokie progi rozruchu nie mierzyły wody utraconej na skutek wycieków spłuczek oraz kranów. Miało to również wpływ na zmianę przyzwyczajzeń klientów w zakresie korzystania z wody. Dokładniejszy pomiar spowodował wyższe rachunki, a co za tym idzie, większą dbałość o sprawność urządzeń takich jak wspomniane spłuczki i kran. Klienci powszechnie zaczęli też stosować urządzenia do oszczędzania wody poprzez instalowanie perlatorów, zmywarek ekologicznych oraz zamiany wanien na prysznice.

Procesowi ujednoczenia gospodarki wodomierzowej towarzyszyło wdrażanie systemu zdalnego odczytu wodomierzy. System informuje o stałych wyciekach u klienta z nieprawidłowo działających urządzeń, dzięki czemu istnieje możliwość szybkiej reakcji i naprawy ciekących urządzeń.

System zdalnego odczytu umożliwia pozyskanie danych na temat sprzedaży u poszczególnych odbiorców bez konieczności wchodzenia na ich posesję przez pracowników wodociągów, natomiast klienci mają możliwość zdalnego podglądu zużycia wody w systemie elektronicznego biura obsługi klienta.

Wokamid Sp. z o.o. stosuje benchmarking, przede wszystkim w ramach stowarzyszenia Lubuskie Forum Wodociągowe, gdzie spółka czynnie bierze udział w spotkaniach i wymianie doświadczeń w zakresie racjonalnej gospodarki wodnej. Dzielimy się rozwiązaniami, które pozwalają na ograniczenie strat wody oraz poprawę bezpieczeństwa w wydobyciu, uzdatnianiu i dystrybucji wody pitnej.

BUDOWA BULWARU **oraz budowa małej infrastruktury** **turystycznej przy kąpielisku Przy-** **toczno**

Budowa była współfinansowana była w ramach Programu Operacyjnego „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013”.

Celem operacji było nie tylko podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów zależnych od rybactwa oraz poprawa jakości życia mieszkańców poprzez budowę małej infrastruktury turystycznej przy jeziorze Przytoczno, ale przede wszystkim uregulowanie i utrzymanie właściwej retencji wód na terenie gminy Przytoczna.

Zakres operacji obejmował budowę bulwaru nad jeziorem Przytoczno wraz z budową małej infrastruktury turystycznej i hydrotechnicznej:

1. Regulacja koryta Strugi Lubikowskiej, budowa stalowej zastawki.
2. Budowę nawierzchni ruchu pieszego z kostki brukowej.
3. Montaż ławek (10 szt.) i śmietników (10 szt.).
4. Wykonanie oświetlenia nawierzchni ruchu pieszego.
5. Wykonanie pomostu.

GMINA PSZCZEW

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych

Gmina Pszczew podejmuje szereg działań mających na celu ochronę wód powierzchniowych i podziemnych. Systematycznie rozbudowywana jest sieć kanalizacji sanitarnej oraz optymalizowana praca oczyszczalni ścieków. Uporządkowana została gospodarka wodno-ściekowa na terenie gminy Pszczew,

Budowa bulwaru przy kąpielisku Przytoczno

Bulwar przy kąpielisku Przytoczno

poprzez rozbudowę sieci wodociągowej rozdzielczej Pszczew-Borowy Młyn oraz budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Gmina realizuje wieloletni projekt budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. W ramach programu „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013” zabezpieczony został brzeg jeziora Kochle w Pszczewie, wyremontowano rów odprowadzający i znajdujące się na nim przepusty oraz wzmocniono brzeg płytami ażurowymi. W latach 2010-2013 na terenie gminy wybudowano trzy zbiorniki retencyjne - dwa w Pszczewie i jeden w Nowym Gorzycku. Dzięki temu powstały obiekty o łącznej powierzchni ponad 1,2 ha mają duże znaczenie dla właściwego utrzymania poziomu wód gruntowych oraz ochrony pożarowej. Gmina dba o retencję wód współpracując w tej kwestii z PGW Wody Polskie.

ODBUDOWA JAZU RYBOJADU NA OBRZE

Jaz Rybojady został wybudowany na Obrze w 1937 r. Umożliwiał podniesienie poziomu wody w jeziorze Rybojadło o 2 m. W razie potrzeby miał też pełnić funkcję militarną, poprzez utworzenie zalewu będącego przeszkodą dla wrogich wojsk. Od lat 70. minionego wieku jaz nie działa. Przez długi czas był własnością marszałka woj. lubuskiego, teraz należy do PGW Wody Polskie.

W 2022 r. w miejsce starego jazu Rybojady na rzece Obrze w gminie Trzciel (Lubuskie) powstanie nowy, który ma poprawić retencjonowanie wód w jeziorach i spowolnienie odpływu wody z rzeki. W czwartek w Gorzowie Wlkp.

Wg danych podanych przez PGW Wody Polskie, szacuje się, że na obszarze gmin Międzyrzecz, Pszczew, Trzciel i Zbąszyń na przestrzeni ostatnich 50

lat przepływy wody na rzece Obrze zmniejszyły się średnio o 30-40 proc. Średni ubytek wody w jeziorach położonych w zlewni rzeki Obry wynosi od 1,0 do 1,5 m.

Inwestycja ma na celu odbudowę zasobów wodnych jezior, przez które przepływa rzeka Obra oraz położonych w jej zlewni. Ponadto jaz ustabilizuje po-

Jaz Rybojady

ziom wód i ograniczy ich odpływ w okresach suszy. Ma też przyczynić się do wzrostu retencji w dolinie Obry na poziomie 5,2 mln m³, wzrostu poziomu wód gruntowych i zwiększenia zabezpieczenia przeciwpowodziowego. Ponadto dzięki inwestycji ustabilizowane zostaną poziomy wody w jeziorach i rzece, ograniczony zostanie odpływ wód z jezior w okresach niżówkowych oraz podniesie się poziom wód gruntowych w dolinie Obry i zwiększy się zabezpieczenia przeciwpowodziowe dolnej Warty.

Inwestycja zostanie zrealizowana pod egidą Wód Polskich. Szacowany koszt wykonania dokumentacji, rozbiórki jazu i jego odbudowy ma wynieść 6,55 mln zł. Wkład samorządów ma być na poziomie 600 tys. zł.

Odbudowa jazu jest efektem współpracy Wód Polskich i samorządu oraz stanowi ważny element działań wpisujących się w przeciwdziałanie skutkom suszy w regionie.

PODSUMOWANIE

Niniejsza broszura obrazuje co dobrego w kwestii wody działo się w danym powiecie w ostatnich latach. Jednym z działań jest organizacja spotkań w ramach Lokalnego Partnerstwa Wodnego, które daje możliwość swoim członkom, do realizacji kolejnych projektów wspomagających gospodarowanie wodą na terenie danego powiatu.

Lokalne Partnerstwo Wodne jest bez wątpienia bardzo ważną inicjatywą. Korzyści jakie mogą płynąć z zawiązania się partnerstw są obiecujące. Dzięki partnerstwu powiaty mogą spisywać inwestycje wodne niezbędne na ich terenie, które kolejną będą składową Planu Działania dla danego powiatu. W późniejszym czasie powiaty (z uwzględnieniem wszystkich członków partnerstwa) będą mogły składać wnioski o dofinansowanie niniejszych inwestycji do ARiMR.

W 2019 utworzono partnerstwo pilotażowe (w woj. Lubuskim) , w powiecie świebodzińskim.

W 2021 roku przeprowadzono spotkania w kolejnych pięciu powiatach województwa lubuskiego, tj. powiecie żagańskim, zielonogórskim, krośnieńskim, międzyrzeckim i gorzowskim.

Koniec ubiegłego roku zakończył się podpisaniem deklaracji współpracy ze wszystkimi ww. powiatami, aktualnie czekamy na dalszy rozwój sytuacji.

W 2022 planowane są spotkania w pozostałych lubuskich powiatach.

Jeżeli i Ty chcesz być członkiem Lokalnego Partnerstwa Wodnego skontaktuj się z nami!!!

**LUBUSKI OŚRODEK
DORADZTWA ROLNICZEGO**

Kalsk 91, 66-100 Sulechów
tel.: 68 385 20 91, fax 68 385 28 68
e-mail: sekretariat@lodr.pl

**Oddział LODR w Lubniewicach
z siedzibą w Głisnie**

Glisno 123, 69-210 Lubniewice
tel.: 95 755 76 14, fax: 95 755 71 79
e-mail: lubniewice@lodr.pl

**SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH**

Koordynator ds. LPW przy LODR w Kalsku

Agata Pilecka
Tel. 516 177 411, e-mail: a.pilecka@lodr.pl

Doradca ds. LPW przy LODR w Kalsku

Piotr Dzierżanowski
Tel. 506 864 187, e-mail: p.dzierzanowski@lodr.pl